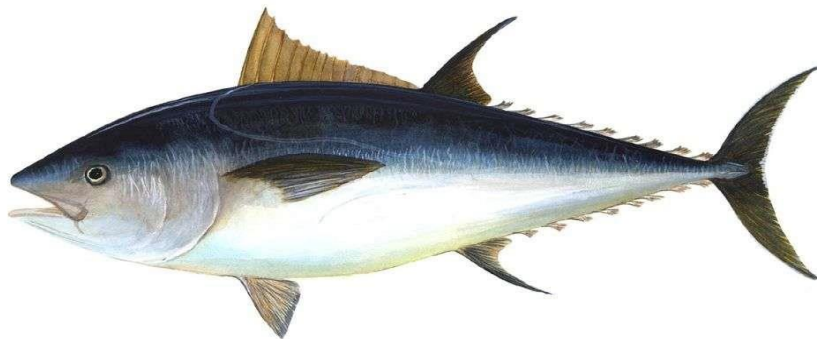

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΜΑΔΡΙΤΗ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

Η ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΙΧΘΥΗΡΩΝ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	3
1. Προσφορά	4
1.1 Θαλάσσια αλιεία	4
1.2 Υδατοκαλλιέργειες.....	5
2. Κατανάλωση.....	8
3. Διανομή	9
4. Απασχόληση και στόλος	14
5. Εμπόριο	15
5.2 Εξαγωγές.....	15
Πηγές-Χρήσιμες Συνδέσεις	19

Εισαγωγή

Η Ισπανία κατατάσσεται δεύτερη, μετά τη Δανία, στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τέταρτη στη περιοχή της Ευρώπης μετά την Νορβηγία, την Ισλανδία και τη Δανία, με κριτήριο την παραγωγή ιχθυηρών και θαλασσινών σε όγκο. Συγκεκριμένα, ευθύνεται για το 17,2% της παραγωγής στην Ε.Ε που μεταφράζεται σε 902.162 τόνους για το έτος 2017. Επιπλέον, αποτελεί τον 18^ο παραγωγό της υψηλίου.

Αναφορικά με τον αριθμό και τη δυναμική του αλιευτικού στόλου, το 2018, η Ισπανία κατατάσσεται τρίτη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά την Ελλάδα και την Ιταλία, διαθέτοντας 8.972 σκάφη από το σύνολο των 82.358 που συνολικά υπολογίζεται ότι δραστηριοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αν και μετά την είσοδο της χώρας στην ΕΕ το 1986, ο κλάδος αντιμετώπισε αναπροσαρμογές που οδήγησαν στη μείωση της δυναμικότητάς του καθώς και του αριθμού των σκαφών και της χωρητικότητάς τους, εξακολουθεί να αποτελεί έναν από τους πρωταρχικούς τομείς απασχόλησης του ισπανικού πληθυσμού, ιδιαίτερα σε περιοχές, όπου η αλιεία αποτελεί, αν όχι τη μοναδική, τουλάχιστον τη βασική πηγή εισροής εισοδήματος. Το 2018 απασχολήθηκαν 39.700 άτομα στον κλάδο, το οποίο αποτελεί το 4,89% του συνόλου των απασχολούμενων στον αγροτικό τομέα.

Όπως είναι αναμενόμενο, η Ισπανία έχει δυναμική παρουσία στις εξαγωγές ιχθυηρών και παράγωγων προϊόντων με 1,15 εκ τόνους το 2018. Κύριοι προορισμοί της είναι η Πορτογαλία, η Ιταλία και η Ελλάδα. Ωστόσο, οι εισαγωγές της είναι επίσης αξιοσημείωτες, υπερβαίνοντας σε ορισμένα είδη σταθερά το ποσοστό των εξαγωγών. Το εμπόριο της χώρας πάντως δεν περιορίζεται στα ευρωπαϊκά σύνορα, αφού τακτικές είναι οι συναλλαγές της με τρίτες χώρες, κυρίως της Λατινικής Αμερικής.

Για το 2017, υπολογίζεται ότι η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία του κλάδου ήταν 1,406 δις ευρώ και 39.600 ευρώ ανά απασχολούμενο.

Συνοψίζοντας, ο τομέας των ιχθυηρών είναι πολλά υποσχόμενος και αποτελεί θεμελιώδη λίθο της ισπανικής οικονομίας. Ωστόσο, η οικονομική κρίση και η μείωση της εγχώριας κατανάλωσης σε συνδυασμό με τον αυξανόμενο ανταγωνισμό που προέρχεται από χώρες της Ασίας και της Αφρικής καταλαμβάνοντας ολοένα μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς, λόγω των χαμηλών τιμών αφενός και της ανάγκης εύρεσης νέων αλιευτικών οδών αφετέρου, αποτελούν πρόκληση για τον κλάδο. Σημειωτέο, σήμερα η Ισπανία διαθέτει ένα από τα πιο αυστηρά συστήματα ελέγχου και επίβλεψης της αλιείας στον κόσμο ενώ χαρακτηριστική είναι η αφοσίωσή της στην καταπολέμηση της παράνομης αλιείας. Ένας ακόμη παράγοντας που προκαλεί ανησυχία μεταξύ των αναλυτών του κλάδου είναι η διατήρηση του ΦΠΑ σε αρκετά υψηλά επίπεδα και συγκεκριμένα στο 10%, ενώ στα υπόλοιπα είδη διατροφής (πρώτης ανάγκης) εφαρμόζεται ΦΠΑ 4%.

1. Προσφορά

Προκειμένου να εξετάσουμε τα δεδομένα της προσφοράς, είναι αναγκαίο να διαχωρίσουμε την αλιεία από την υδατοκαλλιέργεια. Έτσι, ενώ ο πρώτος όρος αναφέρεται στην αλιεία ιχθύων είτε σε εσωτερικά είτε σε θαλάσσια ύδατα (θαλάσσια αλιεία), ο δεύτερος αφορά την πρωτογενή δραστηριότητα καλλιέργειας ιχθύων και λοιπών ειδών και διαφέρει από τον όρο ιχθυοκαλλιέργεια που χρησιμοποιείται όταν η υδατοκαλλιέργεια αφορά αποκλειστικά και μόνο ψάρια, αποκλεισμένων των άλλων ειδών (οστρακοειδή κοκ). Τέλος, η υδατοκαλλιέργεια, όπως είναι φυσικό, διαχωρίζεται σε υδατοκαλλιέργεια χερσαίων (λιμνών κοκ) και θαλάσσιων υδάτων.

1.1 Θαλάσσια αλιεία

Η Ισπανία διαθέτει ικανό αλιευτικό στόλο που την κατατάσσει μεταξύ των πρώτων χωρών, τόσο εντός όσο και εκτός της Ε.Ε.. Αν και τα τελευταία χρόνια βαίνει μειούμενος, σήμερα αντιπροσωπεύει το 10,89% του συνολικού στόλου της Ε.Ε. και βρίσκεται μετά την Ελλάδα και την Ιταλία. Το ποσοστό αυτό αναλύεται σε 8.972 σκάφη (από τα 82.358 στην Ευρώπη συνολικά το 2018).

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Υπουργείου Γεωργίας και Αλιείας της Ισπανίας, το 2017 αλιεύθηκαν 940.633 τόνοι ψαριών οστρακοειδών και μαλακίων, τα οποία προορίζονται στο σύνολό τους για κατανάλωση και όχι για επεξεργασία και μετατροπή σε ιχθυάλευρα. Από αυτά, 425.849 τόνοι προορίστηκαν για πώληση ως φρέσκα ενώ 511.311 τόνοι καταψύχθηκαν.

Αλίευση ανά τρόπο αποθήκευσης και είδος, βάρος και αξία, 2016-2017

		2016		2017	
		Βάρος (σε τόνους)	Αξία (σε εκ. ευρώ)	Βάρος (σε τόνους)	Αξία (σε εκ. ευρώ)
Φρέσκα	Ιχθυηρά	373.505	821.132	394.352	824.531
	Όστρακοειδή	6.490	104.547	7.173	113.594
	Μαλάκια	27.839	157.666	23.383	162.741
	Άλλα	769	4.010	940	5.072
	Σύνολο	408.603	1.087,357	425.849	1.105,940
Κατεψυγμένα ή άλλος τρόπος αποθήκευσης	Ιχθυηρά	474.411	940.637	481.992	932.887
	Όστρακοειδή	5.392	26.617	6.044	49.734
	Μαλάκια	12.048	38.654	23.249	56.099
	Άλλα	15	0,034	26	0,063
	Σύνολο	491.866	1.005,943	511.311	1.038,785
Συνολική κατανάλωση από Άνθρωπο		900.470	2.093,301	937.160	2.144,725
Άλλη μορφή κατανάλωσης		3.562	2.250	3.473	2.288
Σύνολο		904.032	2.095,551	940.633	2.147,014

Πηγή: Υπουργείο Γεωργίας, Αλιείας και Τροφίμων Ισπανίας

Όσον αφορά τις περιοχές αλίευσης, η Ισπανία αλιεύει κυρίως από τη Μεσόγειο και τον Ατλαντικό Ωκεανό. Για το 2017, τα ισπανικά αλιευτικά ψάρεψαν 86.835 τόνους από τη Μεσόγειο και 656.282 τόνους από τον Ατλαντικό Ωκεανό. Από τον Ινδικό Ωκεανό αλιεύτηκαν συνολικά 161.486 τόνοι ψαριών, οστρακοειδών και μαλακίων ενώ από τον Ειρηνικό Ωκεανό η συνολική ποσότητα ήταν 36.030 τόνοι. Τα μεγαλύτερα έσοδα προέρχονται από το Βορειο-Ανατολικό Ατλαντικό Ωκεανό (759,78 εκ. ευρώ το 2017), και τη Μεσόγειο (326,87 εκ. ευρώ το 2017).

Οι προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής στον κλάδο παραμένουν σταθερές για τα επόμενα χρόνια, ωστόσο, υπό τον όρο ότι θα καταφέρει να ανταπεξέλθει στις σύγχρονες προκλήσεις. Η καταπολέμηση της παράνομης αλιείας αποτελεί τα τελευταία χρόνια προτεραιότητα για την Ισπανία, η οποία βρίσκεται αντιμέτωπη με την πιθανότητα συρρίκνωσης του μεριδίου αγοράς της λόγω της ανάδειξης ανταγωνισμού χαμηλών τιμών. Συγκεκριμένα, έχει παρατηρηθεί έντονα το φαινόμενο υπεραλίευσης και παράνομης αλιείας. Ειδικότερα, αλιευτεί από χώρες της Ασίας και της Αφρικής που δεν εφαρμόζουν κάποια νομοθεσία ρυθμιστική των επιτρεπόμενων περιόδων και ειδών αλίευσης, αφενός προκαλούν ανισοροπίες στους πληθυσμούς των αλιευμένων ειδών και αφετέρου εξάγουν σε εξαιρετικά χαμηλές τιμές σε σημείο που ζημιώνει τους Ισπανούς παραγωγούς, οι οποίοι δεν είναι σε θέση να ανταγωνιστούν σε αυτά τα επίπεδα τιμών. Οι επιπτώσεις του φαινομένου αυτού σε συνδυασμό με τη μείωση της εγχώριας κατανάλωσης, ενδεχομένως να οδηγήσουν σε περαιτέρω συρρίκνωση του κλάδου.

Η θαλάσσια αλιεία διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην οικονομία της Ισπανίας, αφού μόνο από την αλίευση κόκκινου τόνου εξαρτώνται 2.300 οικογένειες στην Ανδαλουσία, την Καταλονία, τη Μούρθια και τη Χώρα των Βάσκων. Η ανησυχία για το μέλλον του κλάδου σχετίζεται τόσο με τη μείωση του στόλου όσο και με τη συρρίκνωση του περιθωρίου κέρδους, λόγω του έντονου ανταγωνισμού προερχόμενου από τρίτες χώρες όσο και με τα μέτρα φορολόγησης που μειώνουν ακόμη περισσότερο την κατανάλωση.

1.2 Υδατοκαλλιέργειες

Στα τέλη της δεκαετίας του '60, η Ισπανία κατείχε σημαντική θέση στην παγκόσμια παραγωγή υδρόβιων προϊόντων, βασίζοντας την αλιεία της κυρίως σε ύδατα τρίτων χωρών. Από τη δεκαετία του '70, όμως, αντιμέτωπη με τις περιορισμένες δυνατότητες που της πρόσφερε ο τομέας της παραδοσιακής αλιείας ξεκίνησε να στρέφει την προσοχή της στις υδατοκαλλιέργειες που, αν και είχαν ήδη ξεκινήσει να αναπτύσσονται ραγδαία, δεν κατάφεραν ωστόσο να ισορροπήσουν τη μείωση της αλιευτικής δραστηριότητας. Παρόλα αυτά, σήμερα οι υδατοκαλλιέργειες αποτελούν σημαντικό κομμάτι της πρωτογενούς παραγωγής της ισπανικής οικονομίας.

Η Ισπανία διαθέτει μεγάλη ποικιλία υδάτινων πόρων, τους οποίους μπορεί να αξιοποιήσει για τη δημιουργία υδατοκαλλιεργειών, είτε θαλάσσιων είτε χερσαίων (λίμνες, ποτάμια κοκ). Στην ακτογραμμή 8.000 χλμ. προστίθενται εννέα μεγάλα ποτάμια και λίμνες με χωρητικότητα

μεγαλύτερη των 55.000 κυβικών μέτρων νερού, τα οποία προσφέρουν εξαιρετικές προοπτικές για την καλλιέργεια σε αυτά. Οι υπάρχουσες εγκαταστάσεις έχουν σχεδιαστεί, ώστε να είναι κατάλληλες για τα είδη, τα οποία προορίζονται να καλλιεργηθούν σε αυτές.

Αναφορικά με την ποσότητα παραγωγής, η Ισπανία κατατάσσεται πρώτη στην Ευρώπη, όμως παρά τη μεγάλη παραγόμενη ποσότητα, η συνολική αξία την κατατάσσει 4^η στην Ευρώπη. Το 2017 παρήχθησαν συνολικά 315.137.740 τόνοι ψαριών, καρκινοειδών, μαλακίων και υδρόβιων φυτών, συνολικής αξίας 580.415.740 ευρώ.

Υδατοκαλλιέργειες στην Ισπανία ανά τύπο εγκατάστασης 2016-2017

		2016		2017	
		Αξία (εκ. ευρώ)	Ποσότητα (εκ. τόνοι)	Αξία (εκ. ευρώ)	Ποσότητα (εκ. τόνοι)
Θαλάσσιες Εγκαταστάσεις	Ψάρια	362.228	49.947	376.451	53.345
	Καρκινοειδή	0,848	0,170	0,961	0,192
	Μαλάκια	141.161	219.541	146.639	244.233
	Άλλα	0,023	0,0002	0,023	0,0002
	Υδρόβια Φυτά	1.106	0,007	1.495	0,008
	Σύνολο	505.369	69.666	525.570	297.780
Χερσαίες Εγκαταστάσεις	Ψάρια	55.463	17.807	54.684	17.351
	Καρκινοειδή	0,150	0,007	0,150	0,006
	Υδρόβια Φυτά	0,013	0	0,010	0
	Σύνολο	55.626	17.841	54.844	17.357
Σύνολο	Ψάρια	417.691	67.754	431.136	70.697
	Καρκινοειδή	0,998	0,177	1.111	0,198
	Μαλάκια	141.162	219.541	146.639	244.233
	Άλλα	0,023	0,0002	0,023	0,0002
	Υδρόβια Φυτά	1.199	0,007	1.505	0,008
	Σύνολο	560.995	287.481	580.415	315.137

Πηγή: Υπουργείο Γεωργίας, Αλιείας και Τροφίμων

Το 2017 λειτούργησαν συνολικά 5.242 εγκαταστάσεις καλλιέργειας και αναπαραγωγής και 5.100 εγκαταστάσεις παραγωγής. Η πλειοψηφία αυτών βρίσκεται στη θάλασσα και αφορούσε την εκτροφή ιχθυηρών.

Εγκαταστάσεις Υδατοκαλλιέργειών στην Ισπανία, 2015-2017

	2015		2016		2017	
	Εγκαταστάσεις Καλλιέργειας	Εγκαταστάσεις Παραγωγής	Εγκαταστάσεις Καλλιέργειας	Εγκαταστάσεις Παραγωγής	Εγκαταστάσεις Καλλιέργειας	Εγκαταστάσεις Παραγωγής
Θαλάσιες Εγκαταστάσεις	5.069	4.942	5.055	3.957	5.018	4.913
Χερσαίες Εγκαταστάσεις	227	187	238	200	224	187
Σύνολο	5.296	5.129	5.293	5.105	5.242	5100

Πηγή: Υπουργείο Γεωργίας, Αλιείας και Τροφίμων

Η Κοινότητα της Μούρθια έχει τα μεγαλύτερα έσοδα από ιχθυοκαλλιέργειες, ακολουθούμενη από τη γειτονική της Κοινότητα, αυτή της Βαλένθια. Τα έσοδα από τις δύο αυτές Κοινότητες για το 2017 ανέρχονταν στα 98,57 εκ. ευρώ και 90,85 εκ. ευρώ αντίστοιχα. Μεγάλη συμβολή στις ιχθυοκαλλιέργειες έχει επίσης και η Κοινότητα της Γαλικίας, με συνολικά έσοδα 84,08 εκ. ευρώ για το 2017.

Αναφορικά με τις υδατοκαλλιέργειες καρκινοειδών, μαλακίων και υδρόβιων φυτών, η μεγαλύτερη ποσότητα και αξία παράγεται στην Κοινότητα της Γαλικίας. Συγκεκριμένα, στην εν λόγω Κοινότητα υπολογίζεται ότι το 2017 η συνολική αξία της παραγωγής ξεπέρασε τα 139,39 εκ. ευρώ, το οποίο αποτελεί το 21,88% της συνολικής αξίας της παραγωγής της υδατοκαλλιέργειας της Ισπανίας. Με μεγάλη διαφορά ακολουθεί η Κοινότητα της Καταλονίας, της οποίας η συνολική αξία από την εν λόγω παραγωγή ανήλθε το 2017 σε 5,16 εκ. ευρώ.

Παραγόμενη αξία ιχθυοκαλλιέργειών ανά Κοινότητα, 2017

Αυτόνομη Κοινότητα	Αξία (σε ευρώ)		
	Σύνολο	Φάσεις 1,2,3 και 5	Φάση 4, κατανάλωση
Μούρθια	98.578.546,94	3.014.546,94	95.564.000,00
Βαλένθια	90.855.071,78	13.374.882,75	77.480.189,03
Γαλικία	84.086.117,64	10.354.605,36	73.731.512,28
Ανδαλουσία	62.639.800,56	7.409.865,91	55.229.934,65
Κανάριες Νήσοι	50.009.354,41	0,00	50.009.354,41
Καταλονία	46.249.388,61	986.026,20	45.263.362,41
Καστίλλη Λεόν	15.199.768,27	1.316.220,00	13.883.548,27
Αραγωνία	10.652.496,27	7.606.177,62	3.046.318,65
Βαλεαρίδες Νήσοι	9.418.008,23	9.413.590,31	4.417,92
Λα Ριόχα	6.401.745,80	36.864,00	6.364.881,80

Αστούριας	3.560.318,65	17.329,00	3.542.989,65
Καστίλλη Λα Μάντσα	3.342.685,63	707.759,64	2.634.925,99
Ναβάρρα	2.354.316,11	0,00	2.354.316,11
Κανταβρία	1.534.104,14	255.818,94	1.278.285,20
Εστρεμαδούρα	398.670,96	24.200,00	374.470,96
Χώρα των Βάσκων	373.743,06	0,00	373.743,06

Πηγή: Υπουργείο Γεωργίας, Αλιείας και Τροφίμων

Οι στατιστικές που καταρτίστηκαν από το Υπουργείο Γεωργίας και Αλιείας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος της Ισπανίας, δείχνουν ότι ο αριθμός των ετήσιων μονάδων εργασίας (UTA) στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας στην Ισπανία ήταν, το 2017, 6.301. Τα περισσότερα από αυτά, 2.461, ήταν μη μισθωτά (αυτόνομα), κυρίως από τον υποκλάδο των μυδιών. Αξίζει να σημειωθεί ότι από το 2007 υπάρχει συμφωνία μεταξύ των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των εργοδοτών στην Ισπανία για τη ρύθμιση των εργασιακών σχέσεων. Η IV Συλλογική Σύμβαση για τον τομέα της εθνικής θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας είχε τεθεί σε ισχύ έως το τέλος του 2017.

2. Κατανάλωση

Πέραν όμως από ευμεγέθης παραγωγός, η Ισπανία υπήρξε πάντοτε και σημαντικός καταναλωτής ιχθυηρών. Τοποθετείται στη δεύτερη θέση στην Ευρώπη μετά την Πορτογαλία και στην πέμπτη θέση παγκοσμίως μετά την Ιαπωνία, Ισλανδία, Νορβηγία και Πορτογαλία. Παρόλα αυτά, η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών επέδρασε καταλυτικά στην κατανάλωση, η οποία συνεχίζει μέχρι σήμερα να ακολουθεί υφεσιακή πορεία. Μόνο οι πωλήσεις κονσέρβας έχουν επιδείξει θετική πορεία τα τελευταία έτη.

Όσον αφορά τα ιχθυηρά (φρέσκα ψάρια, κατεψυγμένα, μαλάκια, οστρακοειδή και κονσερβοποιημένα είδη), η κατανάλωση των νοικοκυριών μειώθηκε για το 2018 κατά 2,4% σε σχέση με το 2017 πέφτοντας στα 23,07 κιλά ανά άτομο, ενώ η δαπάνη για αγορά ιχθυηρών ήταν 8,88 δις ευρώ (μείωση 0,9%) λόγω της αύξησης της μέσης τιμής κατά 1,5% και της διαμόρφωσής της στα 8,42 €/κιλό. Η κατανάλωση των φρέσκων ψαριών και θαλασσινών μειώθηκε το 2018 κατά 4,7%, αντιπροσωπεύοντας το 43,6% του συνολικού όγκου των ιχθυηρών που καταναλώθηκαν και το 40,2% της συνολικής αξίας που δαπανήθηκε. Όσον αφορά τα μαλάκια και τα οστρακοειδή, η κατανάλωσή τους μειώθηκε το 2018 κατά 2,8% σε σχέση με το 2017. Η συνολική δαπάνη για την αγορά τους μειώθηκε κατά 1,1% σε ετήσια βάση ενώ η μέση ατομική κατανάλωση και δαπάνη ήταν 6,07 κιλά και 53,17 ευρώ ανά άτομο.

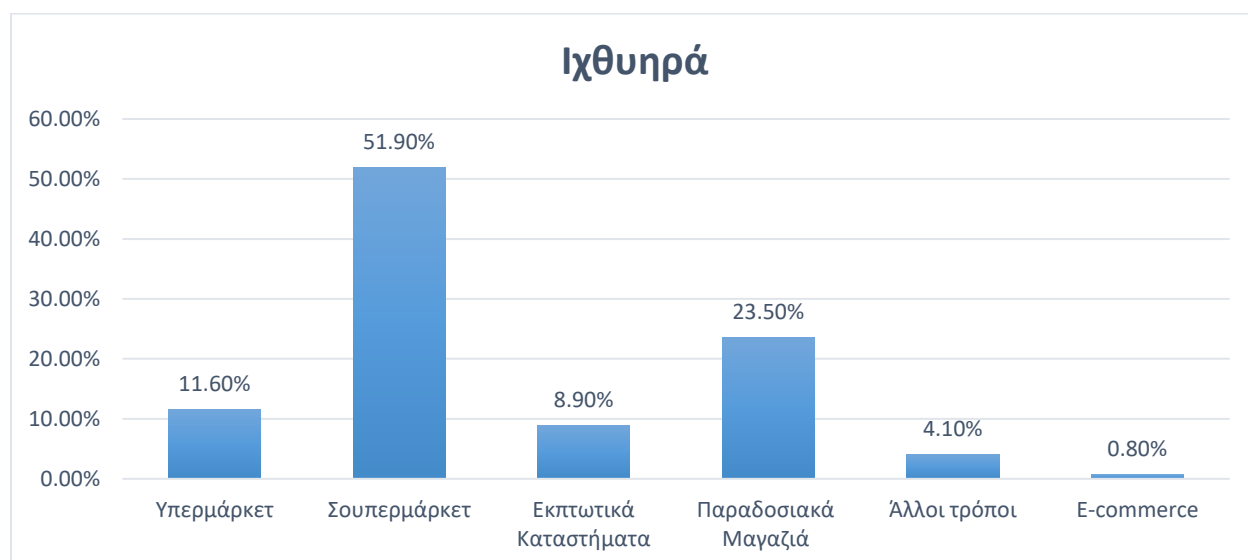
Αντίθετα, η κατανάλωση κονσερβοποιημένων ψαριών και μαλακίων αυξήθηκε, σε ετήσια βάση, το 2018 κατά 1,6% ενώ η μέση ατομική κατανάλωση έφθασε τα 4,47 κιλά ανά άτομο. Όπως είναι λογικό, αυξημένη ήταν και η συνολική δαπάνη κατά 4,8% και με την ατομική να ξεπερνάει τα 44,73 ευρώ.

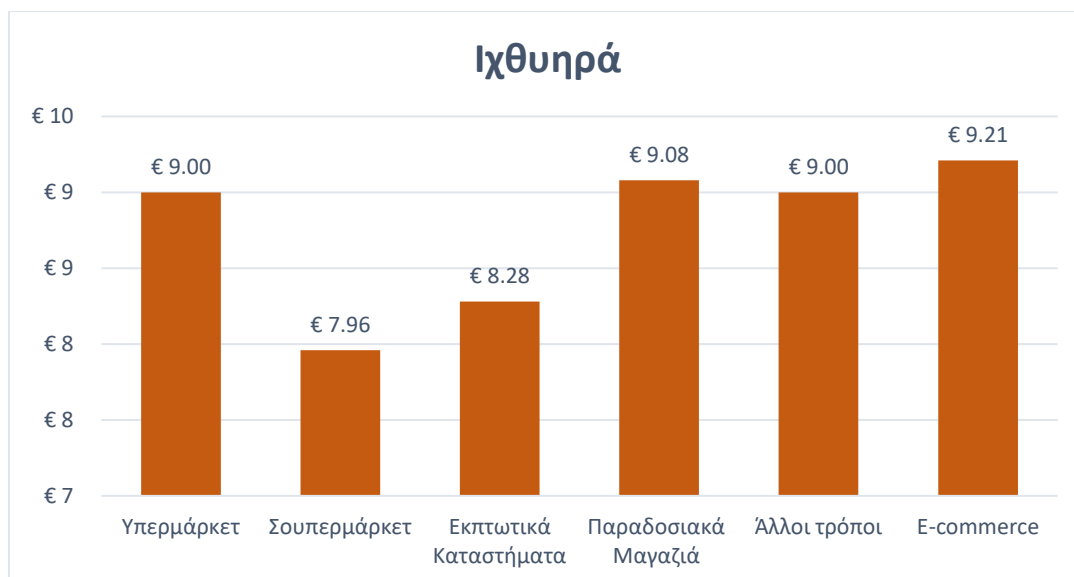
Τα νοικοκυριά υπολογίζεται ότι δαπάνησαν το 13,25% του διαθέσιμου για τη διατροφή εισοδήματός τους στην αγορά ιχθυηρών, πραγματοποιώντας ετήσια ατομική δαπάνη 202,44€ και κατανάλωση 25,49 κιλών. Η περίοδος κατά την οποία σημειώνεται η μεγαλύτερη κατανάλωση, είναι οι τελευταίοι μήνες του έτους και ιδίως η εορταστική περίοδος των Χριστουγέννων, όπου καταναλώνεται 50% περισσότερος όγκος σε σχέση με το υπόλοιπο έτος.

Τα είδη που έχουν μεγαλύτερη απήχηση στο καταναλωτικό κοινό είναι ο τόνος, φρέσκος βακαλάος, σαρδέλες/γαύροι, φρέσκια πέστροφα, φρέσκια γλώσσα, φρέσκος βακαλάος, φρέσκο σκουμπρί, φρέσκος σολωμός, λουμπίνα, τσιπούρα, καρκάνια και πεσκανδρίτσες.

3. Διανομή

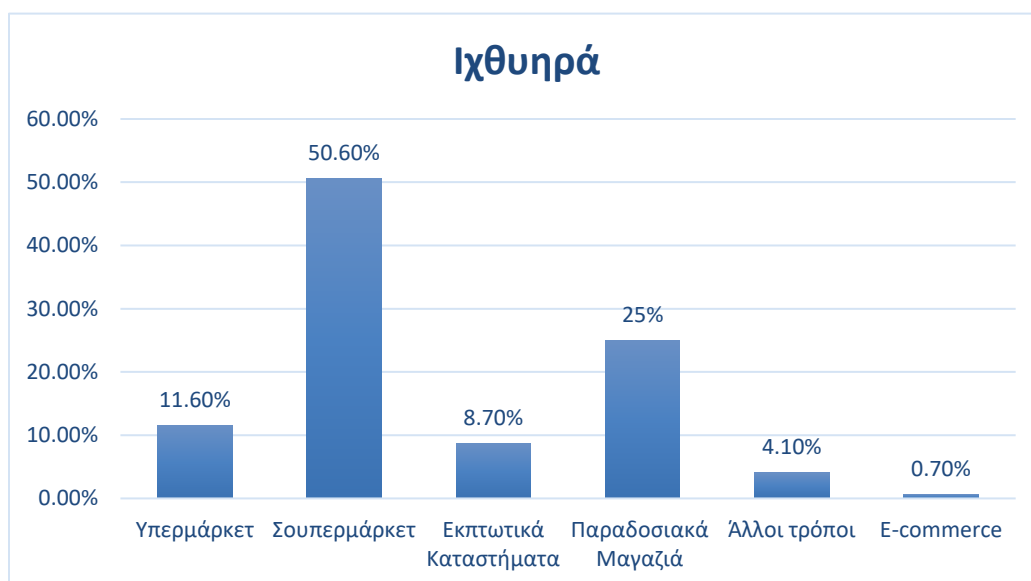
Το 2018, το 51,8% του συνόλου των ιχθυηρών, μαλακίων και καρκινοειδών, διανεμήθηκε μέσω σουπερμάρκετ, με τη μέση τιμή να είναι η χαμηλότερη από όλα τα άλλα μέσα διανομής, στα 7,96 ευρώ ανά κιλό. Επίσης, μεγάλο μέρος της διανομής κατέχουν τα παραδοσιακά μαγαζιά, στα οποία, παρόλο που η μέση τιμή στα 9,08 ευρώ ανά κιλό, διανεμήθηκε το 23,5% των συνολικών πωλήσεων.

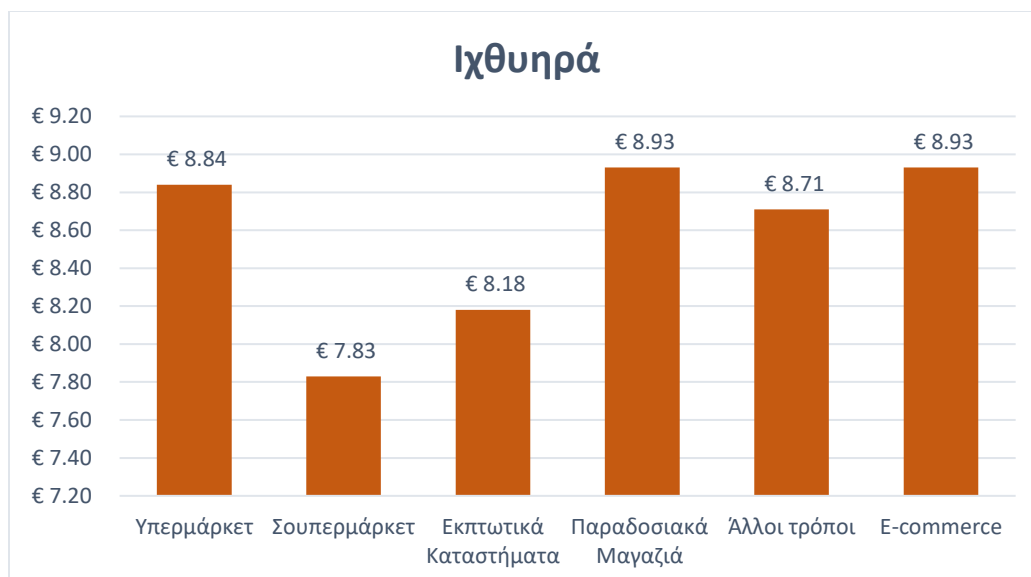

Ακόμη, αναλυτικότερα διαθέσιμα στοιχεία για το 2017 αποδεικνύουν ότι το 50,6% των πωλήσεων ιχθυηρών έγινε μέσω σουπερμάρκετ, το 11,6% πωλήθηκε σε υπεραγορές ενώ το 25% πωλήθηκε μέσω παραδοσιακών τρόπων, όπως αγορές από ιχθυοπωλεία. Μέσω διαδικτύου διακινήθηκε το 0,7% του συνόλου, ποσοστό μικρό, το οποίο ωστόσο αποτελεί μεγάλη αύξηση της τάξης του 17,5% σε σχέση με το 2016.

Η μέση τιμή των ιχθυηρών ήταν μικρότερη στα σουπερμάρκετ ενώ η ακριβότερη βρίσκεται στα παραδοσιακά μαγαζιά.

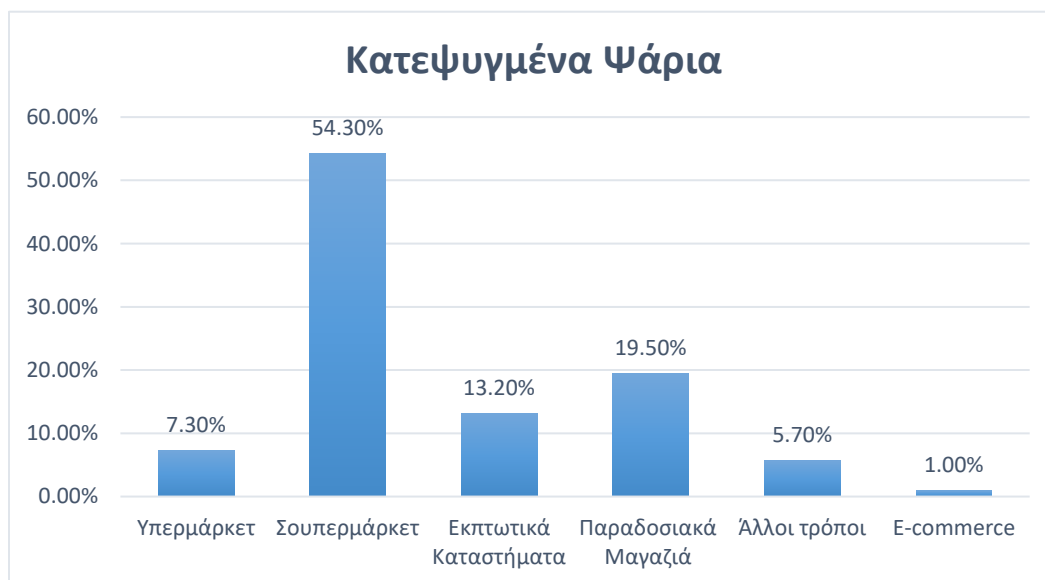
Πηγή: Υπουργείο Γεωργίας, Αλιείας και Τροφίμων

Όσον αφορά τα φρέσκα ψάρια, η μέση τιμή πώλησης ανήλθε στα 7,75 ευρώ/κιλό. Στα σουπερμάρκετ, η μέση τιμή ήταν 7,36 ευρώ/κιλό ενώ στα παραδοσιακά μαγαζιά 8,32 ευρώ/κιλό.

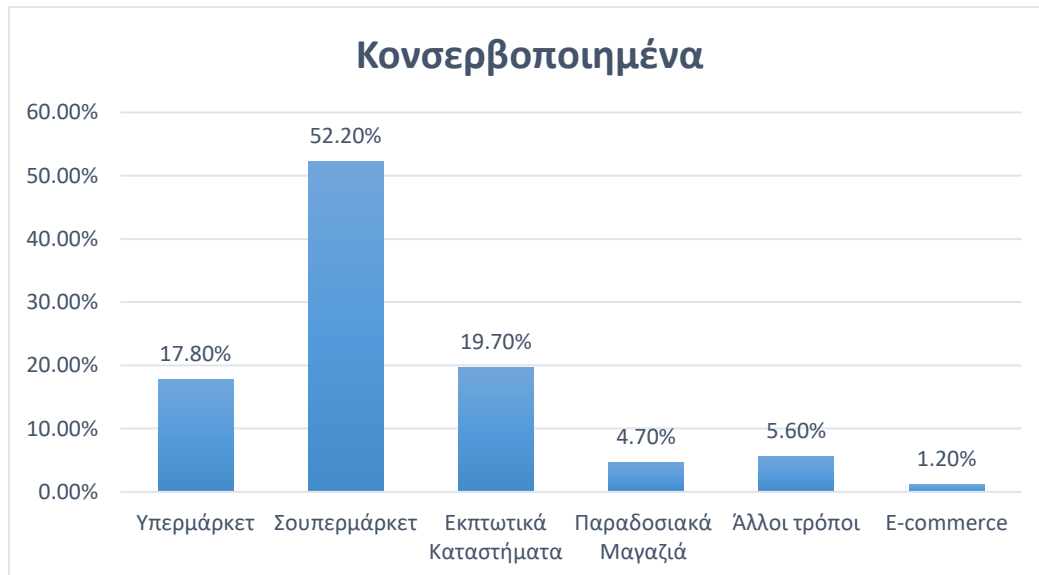

Η μέση τιμή των κατεψυγμένων ψαριών αυξήθηκε το 2017 κατά 6,2% και έφθασε τα 7,3 ευρώ/κιλό. Στα σουπερμάρκετ, η μέση τιμή διαμορφώθηκε στα 6,71 ευρώ/κιλό και στα παραδοσιακά μαγαζιά στο 8,34 ευρώ/κιλό.

Μεγάλη διαφοροποίηση παρατηρείται στη διανομή των κονσερβοποιημένων ιχθυηρών στην Ισπανία. Συγκεκριμένα, περισσότερο από το μισό του συνόλου των προϊόντων πωλήθηκε στα καταστήματα σουπερμάρκετ σε μέση τιμή 9,61 ευρώ ανά κιλό. Μεγάλο όμως ποσοστό αντιπροσωπεύει και η διανομή σε εκπτωτικά καταστήματα και υπερμάρκετ.

4. Απασχόληση και στόλος

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Eurostat, το 2017 απασχολήθηκαν στον κλάδο της αλιείας συνολικά 38.000 άτομα. Το μεγαλύτερο μέρος των απασχολούμενων, ήτοι 14.200 άτομα, εργάστηκαν ως ελεύθεροι επαγγελματίες (όχι μισθωτή σχέση), κυρίως στην κατηγορία των μυδιών. Η εξέλιξη της απασχόλησης στον τομέα υποδεικνύει συρρίκνωσή του, δεδομένης της σταδιακής μείωσης των θέσεων εργασίας κάθε έτος.

Όσον αφορά το στόλο, αυτός μειώνεται με τα χρόνια τόσο σε αριθμό σκαφών όσο και σε ισχύ. Συγκεκριμένα, το 2018 τα ισπανικά σκάφη ήταν 8.972 και στο σύνολό τους η ισχύς έφθανε τα 777.953 Kw. Αναφορικά, το σύνολο των σκαφών το 2008 ξεπερνούσε τα 1,5 εκατομμύρια σκάφη ενώ η συνολική ισχύς ξεπερνούσε το εκατομμύριο. Τα 4.400 από τα 8.972 σκάφη δραστηριοποιούνται στην Κοινότητα της Γαλικίας, ενώ 1.442 από το σύνολο δραστηριοποιούνται στη Κοινότητα της Ανδαλουσίας. Αξιοσημείωτο είναι επίσης και το ότι το 71% των σκαφών είναι μικρότερα των 12 μέτρων.

Στον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας, η συνολική απασχόληση υπολογίζεται για το 2017 στα 16.151 άτομα. Η πλειοψηφία αυτών ή αλλιώς 9.324 άτομα εργάστηκαν ως ελεύθεροι επαγγελματίες.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ

Έτος	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Αριθμ. σκαφών	9.871	9.635	9.409	9.299	9.146	8.972

Πηγή: Registro Europeo de Buques, Maroma

5. Εμπόριο

Οι εισαγωγές προϊόντων υδρόβιας προέλευσης, στην Ισπανία, διατηρήθηκαν την περίοδο 2005-2018 σε επίπεδα μεγαλύτερα των 4,5 δις ευρώ, με εξαίρεση το 2009, οπότε ανήλθαν στα 4,2 δις ευρώ, ενώ το 2018 οι εισαγωγές ξεπέρασαν τα 7,25 δις ευρώ, το οποίο αποτελεί και ιστορικό υψηλό. Από την άλλη πλευρά, οι εξαγωγές της Ισπανίας, από το 2011 ξεπερνάνε τα 2 δις ευρώ ενώ για το 2018 αυτές ανήλθαν στα 4,22 δις ευρώ, το οποίο αποτελεί επίσης ιστορικό υψηλό. Παρατηρείται συνεχόμενη αύξηση στις εισαγωγές και τις εξαγωγές από το 2013, τόσο στην αξία όσο και σε ποσότητα. Το εμπορικό ισοζύγιο των συγκεκριμένων προϊόντων είναι αρνητικό για την Ισπανία, όπου το 2018 το εμπορικό έλλειμμα ανήλθε στα 3,03 δις ευρώ. Αξιοσημείωτο είναι ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των εισαγωγών της χώρας, εκτός των ζωντανών και φρέσκων ψαριών, προέρχονται από τρίτες χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενώ αντίθετα, η Ισπανία εξαγει, κυρίως, στην ευρωπαϊκή αγορά.

5.1 Εισαγωγές

Το 2018 η Ισπανία μείωσε τον όγκο των εισαγωγών της κατά 1,51% παρόλα αυτά όμως η αξία αυτών αυξήθηκε κατά 2,48%. Πιο συγκεκριμένα, η Ισπανία εισήγαγε συνολικά ψάρια φρέσκα ή νωπά 233.483 τόνους, εκ των οποίων το μεγαλύτερο μέρος (182.506 τόνοι) προήλθε από ευρωπαϊκές χώρες μόνο. Όσον αφορά στις εισαγωγές μαλακίων συνολικά ανήλθαν σε 186.889 τόνους, εκ των οποίων μόνον οι 34.300 τόνοι εισήχθησαν από την Ε.Ε. Τέλος εισήγαγε 408.956 τόνους καρκινοειδών, από τα οποία 68.725 τόνοι προήλθαν από ευρωπαϊκές χώρες.

Αναλυτικότερα, σε όρους όγκου εισαγωγών, τα μαλάκια είναι η κατηγορία που εισάγεται, κατά κύριο λόγο, από την Ισπανία, αντιπροσωπεύοντας το 23,95% του συνόλου. Στη δεύτερη θέση κατατάσσονται τα κατεψυγμένα ψάρια (19,01%), ακολουθούν τα φρέσκα και νωπά ψάρια (13,68%), τα φιλέτα ψαριού (11,67%) και τα καρκινοειδή (11,16%). Από την άλλη πλευρά, σε όρους τιμών, τα καρκινοειδή είναι εκείνα που προσφέρουν τα μεγαλύτερα έσοδα και συγκεκριμένα το 27,25% του συνόλου, ακολουθούμενα από τα μαλάκια (17,46%) και τα φρέσκα ή νωπά ψάρια (14,68%).

5.2 Εξαγωγές

Θετική εξέλιξη γνώρισαν και οι ισπανικές εξαγωγές του κλάδου, οι οποίες το 2018 άγγιξαν τους 1.157.485 τόνους, ποσό το οποίο αντιστοιχεί σε αύξηση 1,87% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Τα κατεψυγμένα ψάρια ηγήθηκαν των εξαγωγών με ποσοστό 39,14% επί του συνόλου (453.089 τόνοι) και τα οποία, στην πλειοψηφία τους, εξήχθησαν σε τρίτες χώρες εκτός Ε.Ε.. Ακολούθησαν τα μαλάκια (19,26%) τα προ μαγειρεμένα και κονσερβοποιημένα ψάρια (13,30%) και τα νωπά ή φρέσκα ψάρια (8,07%). Αναφορικά με την αξία των εξαγωγών, τα μαλάκια συνεισφεραν στο 21,65% της συνολικής αξίας των εξαγωγών, ακολουθούμενα από τα προ μαγειρεμένα και κονσερβοποιημένα ψάρια και τα κατεψυγμένα ψάρια, των οποίων το ποσοστό επί του συνόλου ήταν 18,79% και 18,74% αντίστοιχα.

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ-ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ-ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑ ΟΜΑΔΕΣ ΧΩΡΩΝ (ΕΤΟΣ 2018)

Προϊόντα	Προέλευση/Προορισμός	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ		ΕΞΑΓΩΓΕΣ	
		Ποσότητα (Τόνοι)	Αξία (σε χιλιάδες ευρώ)	Ποσότητα (Τόνοι)	Αξία (σε χιλιάδες ευρώ)
0301. Ζωντανά ψάρια	Χώρες ΕΕ(28)	6.301	49.094,52	11.518	55.204,84
	Τρίτες χώρες	66	3.694,42	6	620,03
	ΣΥΝΟΛΟ	6.367	52.788,94	11.525	55.824,87
0302. Φρέσκα ή κατεψυγμένα	Χώρες ΕΕ(28)	182.506	765.763,70	76.794	384.444,61
	Τρίτες χώρες	50.977	298.694,30	16.598	111.186,36
	ΣΥΝΟΛΟ	233.483	1.064.458,00	93.391	495.630,98
0303. Κατεψυγμένα ψάρια	Χώρες ΕΕ(28)	71.367	175.388,20	122.848	311.327,20
	Τρίτες χώρες	258.903	568.976,11	330.242	480.096,62
	ΣΥΝΟΛΟ	330.270	744.364,31	453.089	791.423,82
0304. Φιλετα ψαριού	Χώρες ΕΕ(28)	38.229	203.096,77	55.892	334.143,46
	Τρίτες χώρες	161.058	610.715,45	6.947	74.882,88
	ΣΥΝΟΛΟ	199.287	813.812,22	62.839	409.026,34
0305. Παστά, σε άλμη κλπ	Χώρες ΕΕ(28)	14.026	91.466,32	10.085	79.124,80
	Τρίτες χώρες	26.961	155.784,67	6.733	24.055,65
	ΣΥΝΟΛΟ	40.987	247.251,00	16.818	103.180,46
0306. Οστρακοειδή	Χώρες ΕΕ(28)	34.300	264.428,23	47.146	379.531,04
	Τρίτες χώρες	152.589	1.002.133,96	4.089	25.038,23
	ΣΥΝΟΛΟ	186.889	1.266.562,19	51.235	404.569,27
0307. Μαλάκια	Χώρες ΕΕ(28)	68.725	340.900,69	194.671	767.882,95
	Τρίτες χώρες	340.231	1.635.387,30	25.372	146.503,66
	ΣΥΝΟΛΟ	408.956	1.976.288,00	220.044	914.386,61
1604. Προμαγειρεμένα και κονσερβοποιημένα ψάρια	Χώρες ΕΕ(28)	21.472	88.168,89	143.134	722.331,49
	Τρίτες χώρες	162.114	758.022,65	10.869	71.170,13
	ΣΥΝΟΛΟ	183.586	846.191,55	154.003	793.501,62
1605. Προμαγειρεμένα οστακοειδή και μαλάκια	Χώρες ΕΕ(28)	6.746	49.397,93	43.008	144.728,90
	Τρίτες χώρες	31.374	91.451,63	7.381	51.191,47
	ΣΥΝΟΛΟ	38.120	140.849,56	50.389	195.920,37
1504. Ιχθυέλαια	Χώρες ΕΕ(28)	13.371	11.918,71	7.972	17.290,44
	Τρίτες χώρες	12.152	18.584,53	384	1.271,91
	ΣΥΝΟΛΟ	25.523	30.503,24	8.355	18.562,34

230120. Ιχθυάλευρα	Χώρες ΕΕ(28)	20.062	26.621,24	29.043	34.233,16
	Τρίτες χώρες	33.774	43.596,83	6.753	6.847,38
	ΣΥΝΟΛΟ	53.836	70.218,08	35.796	41.080,54
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΕΣ ΕΕ (28)		477.104	2.066.245,22	742.111	3.230.242,89
ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ		1.230.200	5.187.041,87	415.374	992.864,32
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ		1.707.304	7.253.287,09	1.157.485	4.223.107,20

Πηγή: Υπουργείο Γεωργίας, Αλιείας και Τροφίμων (Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación)

6. Διμερές Εμπόριο (Ελλάδα/Ισπανία)

Η Ισπανία αποτελεί τον τρίτο μεγαλύτερο εισαγωγέα προϊόντων θαλάσσιας αλιείας και υδατοκαλλιέργειών για την Ελλάδα, μετά την Τουρκία και τις Κάτω Χώρες. Όσον αφορά τις εξαγωγές της Ελλάδας, η ισπανική αγορά είναι η δεύτερη μεγαλύτερη σε αξία εξαγωγών, μετά την Ιταλία.

Αντίστοιχα, από τη πλευρά της Ισπανίας, η ελληνική αγορά βρίσκεται στην 10^η θέση αναφορικά με τις εισαγωγές της Ισπανίας από την Ελλάδα και στην 6^η στην Ε.Ε., ενώ η τελευταία αποτελεί τον 22^ο μεγαλύτερο προμηθευτή αυτής.

Το εμπορικό ισοζύγιο είναι υπέρ της Ελλάδας επί σειρά ετών και για το 2018 αυτό ανήλθε στα 41,19 εκ. ευρώ. Οι ελληνικές εξαγωγές στην ισπανική αγορά αφορούν κυρίως τα βρώσιμα και νωπά ψάρια, τα οποία αποτελούν το 73,24% της συνολικής αξίας των εξαγωγών. Τα φιλέτα ψαριού αποτελούν το 12,06% ενώ τα μαλακόστρακα αποτελούν το 6,92%. Αντίστοιχα, οι ελληνικές εισαγωγές από την Ισπανία αφορούν κυρίως μαλάκια (36,47%), κατεψυγμένα ψάρια (16,14%), ψάρια βρώσιμα και νωπά (12,46%) και μαλακόστρακα (11,88%).

Στον κατωτέρω πίνακα εμφανίζονται αναλυτικά τα δεδομένα που σχετίζονται με τις εισαγωγές της Ισπανίας στην Ελλάδα και τις εξαγωγές από την Ελλάδα στην Ισπανία το έτος 2018.

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ-ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΠΟ/ΠΡΟΣ ΙΣΠΑΝΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑΣ-ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑ ΠΡΟΪΟΝ (ΕΤΟΣ 2018)

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ		ΕΞΑΓΩΓΕΣ		Εμπορικό ισοζύγιο (σε ευρώ)
	Βάρος (κιλά)	Αξία (σε ευρώ)	Βάρος (κιλά)	Αξία (σε ευρώ)	
0301 Ψάρια Ζωντανά	15.674	557.383	13.621	3.317.077	+2.759.694

0302 Ψάρια, βρώσιμα, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη	1.425.913	6.625.432	15.037.888	69.119.928	+62.494.496
0303 Κατεψυγμένα ψάρια	3.567.425	8.583.593	835.936	1.884.488	-6.699.105
0304 Φιλέτα ψαριού και άλλη σάρκα	1.287.485	4.214.652	980.064	11.377.829	+7.163.177
0305 Παστά, καπνιστά, σε άλμη, σε αλοιφή	222.006	1.139.512	7.978	91.790	-1.047.722
0306 Μαλακόστρακα	817.811	6.318.000	1.273.811	6.534.918	+216.918
0307 Μαλάκια	3.964.696	19.396.240	449.200	1.986.558	-17.409.682
0308 Ασπόνδυλα υδρόβια, κατεψυγμένα, αποξηραμένα, καπνιστά αλατισμένα ή σε άλμη	71.655	359.542	5.924	33.210	-326.332
1604 Προμαγειρεμένα και κονσερβοποιημένα ψάρια	894.055	4.194.637	1.011	28.018	-4.166.619
1605 Προμαγειρεμένα οστακοειδή και μαλάκια	614.648	1.789.392	568	1.346	-1.788.046
ΣΥΝΟΛΟ ΘΑΛΑΣΣΙΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	12.881.368	53.178.383	18.606.001	94.375.162	+41.196.779

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

7. Ανησυχίες και προτάσεις του κλάδου

Ο κλάδος της ιχθυηρών, σύμφωνα με την Ισπανική Συνομοσπονδία Αλιείας, χρήζει αντιμετώπισης σε ορισμένα προβλήματά του, τα οποία μπορούν να επιλυθούν με την εφαρμογή ορθότερων πολιτικών. Συγκεκριμένα, σε αυτά συμπεριλαμβάνεται η αποχώρηση του Ην. Βασιλείου από την Ε.Ε. καθώς και το επίπεδο του ΦΠΑ, το οποίο η Συνομοσπονδία τονίζει ότι πρέπει να μειωθεί, από το 10% που είναι σήμερα, στο 4%, όπου περιλαμβάνονται άλλα τρόφιμα. Επιπροσθέτως, ιδιαίτερα μεγάλο πρόβλημα θεωρείται η μείωση των εργαζομένων στον συγκεκριμένο κλάδο, το οποίο σταδιακά εξασθενίζει τον ισπανικό αλιευτικό στόλο.

Όσον αφορά την έξοδο του Ην. Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι ανησυχίες των Ισπανών αλιέων επικεντρώνονται όχι μόνο στις εξαγωγές των προϊόντων τους αλλά και τη χρήση των υδάτων και τον καθορισμό των ορίων αλιείας τα οποία θα προκύψουν από την ενδεχόμενη έξοδο χωρίς κάποια συμφωνία επί του θέματος.

Παράλληλα, η Συνομοσπονδία ζητάει περισσότερες έρευνες στο συγκεκριμένο κλάδο καθώς και την οικολογική διατήρηση των ωκεανών ενώ θεωρεί ότι η προβολή των προϊόντων στο ισπανικό κοινό και την Ε.Ε. θα αυξήσει την κατανάλωση ιχθυηρών.

Τέλος, ιχθυηρά από τρίτες χώρες μπορεί να έχουν χαμηλότερη τιμή από αυτή των ισπανικών, γεγονός που απειλεί την ανάπτυξη του κλάδου. Αυτό οφείλεται κυρίως, λόγω στο υψηλότερο κόστος εξαιτίας αυστηρότερων κανόνων σχετικά με την ποιότητα των προϊόντων αλλά και την ασφάλεια των εργαζομένων. Η Συνομοσπονδία, προτείνει τη δημιουργία μέτρων κατά της

εισαγωγής αγαθών που δεν πληρούν παρόμοια πρότυπα, προκειμένου να διασφαλιστεί η ποιότητα αλλά και η ισότητα στην αγορά των ιχθυηρών.

8. Συμπεράσματα

Η υδατοκαλλιέργεια και κυρίως η ιχθυοκαλλιέργεια, αποτελούν έναν από τους πιο σημαντικούς κλάδους του πρωτογενούς τομέα ζωικής παραγωγής στην Ισπανία που έχει μεγάλο ενδιαφέρον λόγω της συμβολής της στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Ο κλάδος είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος και το 2016 επιβεβαίωσε για ακόμη μία φορά την εξωστρέφειά του και την αποδοχή των προϊόντων του στην παγκόσμια αγορά.

Η Ισπανία τοποθετείται στη δεύτερη θέση στην Ευρώπη μετά την Πορτογαλία και στην πέμπτη θέση παγκοσμίως με βάση την κατανάλωση ιχθυηρών, γεγονός που την ωθεί στις εισαγωγές προκειμένου να καλύψει την υψηλή εγχώρια ζήτηση, ενώ κύριοι προμηθευτές της είναι τόσο ευρωπαϊκές όσο και τρίτες χώρες. Ακριβώς, για αυτό το λόγο, προσφέρεται για περαιτέρω ανάπτυξη των διμερών εμπορικών σχέσεων με την Ελλάδα, τα προϊόντα της οποίας είναι ήδη παρόντα στην ισπανική αγορά και γνωστά στο καταναλωτικό κοινό. Η ανταγωνιστικότητα του κλάδου είναι συνδεδεμένη με επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία, ώστε να δημιουργηθούν νέα διαφοροποιημένα προϊόντα, βελτιωμένες διαδικασίες παραγωγής, συσκευασίας, διανομής ή κατανάλωσης. Τα προϊόντα αυτά πρέπει να είναι ανταγωνιστικά, δηλαδή να είναι υψηλής διατροφικής αξίας και χαμηλού κόστους, ώστε να μπορούν να ανταγωνιστούν τα εισαγόμενα από τρίτες χώρες.

Πηγές-Χρήσιμες Συνδέσεις

Ministerio de Agricultura y Pesca, Alimentación y Medio Ambiente
www.mapama.gob.es/es/pesca/temas/default.aspx

Asociación Empresarial de Acuicultura de España
www.apromar.es

Confederación Española de Pesca
www.cepesca.es

Empresa pública de la Administración del Estado MERCASA
<https://alimentacionenespaña2018.es/ae18/>

Σύνδεσμος Ελληνικών Θαλασσοκαλλιεργειών
<https://www.fgm.com.gr/>

Ελληνική Στατιστική Εταιρεία
<http://www.statistics.gr/>

Αλια Ν. Παπαναστασίου
Σύμβουλος Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Α΄
Επικεφαλής Γραφείου ΟΕΥ Μαδρίτης